

Bij de dood van C. Wright Mills

Het weekblad 'Time' van 30 maart 1962 vermeldt in een kort bericht het overlijden van Charles Wright Mills, "angriest of the U.S.'s younger sociologists, a burly motorcycle-riding Columbia University professor from Texas, who roused widespread ire with his jeremiads about the U.S. middle class (White Collar) and its upper class (The Power Elite), contended that there are more men of knowledge in the service of the men of power than men of power in the service of knowledge".

Charles Wright Mills is in 1916 geboren te Waco in de staat Texas. Hij studeerde aan de universiteit van Texas en Wisconsin, aan welke laatste universiteit hij in 1941 doktoreerde onder leiding van Howard Becker, die bij hem grote belangstelling voor de Duitse sociologie en wijsbegeerte wekte. Veel praktische ervaring had Wright Mills al opgedaan in industrie, overheidsdiensten en de vakorganisaties, toen hij in 1946 benoemd werd tot hoogleraar in de sociologie aan de befaamde Columbia-universiteit te New York.

Wright Mills is sterk beïnvloed door Max Weber, Karl Mannheim en Karl Marx. Door verschillende vertalingen van werken en teksten van Max Weber leverde hij een belangrijke bijdrage aan de invloed van de grote Duitse socioloog op de Amerikaanse sociologie. Van Mannheim en Marx erfde hij zijn belangstelling voor de kennissociologie. Als socioloog ging zijn aandacht uit naar vraagstukken als sociale stratificatie en selectieprocessen, de verdeling van de sociale macht, sociale psychiatrie, politieke wetenschappen en de sociologische theorie. Bekend is zijn onderscheid tussen twee onderzoekingsstijlen in de sociologie: een makroskopische (b.v. Marx, Weber en Mannheim) en een moleculaire, gericht op meer beperkte problemen, die voor statistische verificatie toegankelijk zijn.

Grote aandacht trok Mills' boek *White Collar; the American Middle Classes* (1951). Verder zijn belangrijk: *The New Men of Power: America's Labor Leaders* (1948); *Character and Social Structure: the Psychology of Social Institutions* (1953, samen met Hans Gerth), *The Power Elite* (1956), *The Sociological Imagination* (1959). Een van zijn laatste publikaties behelste een apologie voor Fidel Castro Listen, Yankee (1961).

Mills' geschriften dragen voor een deel een sterk polemisch karakter, zetten zich af enerzijds van het empiristisch positivisme, anderzijds van de cultus van algemene en abstracte sociologische theorieën in de Amerikaanse sociologie. Mills' eigen en scherpste argumenten berusten meermaals op enkelvoudige observaties en persoonlijke overtuigingskracht. Het zijn dikwijls sociale bewogenheid, felle bezieling en overtuiging, die de plaats innemen van het bewijs van de algemene geldigheid en sociale relevantie van zijn proposities.

Minder bekend, maar minstens zo belangrijk, zijn Mills' scherpzinnige publikaties over de theorie en toepassing der kennissociologie. Het heeft volgens Mills alleen zin over waarheid en objectiviteit te spreken met betrekking tot een door eigen tijd en samenleving bepaald verificatiemodel, dus niet in absolute zin. Het gevaar van relativisme tracht hij zoveel mogelijk te vermijden door waarheidsgraden en -condities te onderscheiden en de omtrekken aan te duiden van een relatief grote 'waarheidswaarschijnlijkheid'. Wat de toegepaste kennissociologie betreft vraagt Mills' *The Professional Ideology of Social Pathologists* (AJS, XLIX, 1943) aandacht, in welk artikel hij maatschappelijke achtergrond en ideologische optiek belicht van schrijvers van handboeken over sociale problemen.

Charles Wright Mills heeft een snelle en briljante wetenschappelijke carrière gemaakt. Hij werd om zijn scherpzinnigheid geprezen, om zijn kritiek gevreesd en gelaakt. Onder erkenning van zijn wetenschappelijke kwaliteiten is

hij nog onlangs door René König becritiseerd vanwege de niet altijd stijlvolle stijl en niet steeds openhartige strategie, waarmee hij zijn tegenstanders te lijf ging. Hij mag zijn tegenstanders niet gespaard hebben, nog minder heeft hij evenwel zichzelf gespaard. Op pas 46-jarige leeftijd is hij getroffen door een hartaanval in Nyack, New York. Met hem is een bekwaam, moedig en veelbelovend vertegenwoordiger van de oppositionele sociologie aan de sociologie van het Westen in het algemeen en van Amerika in het bijzonder ontvallen.

Dooi voor sociologen

De Poolse sociologen, die sinds 1956 in ruime mate Westerse methoden van onderzoek hebben overgenomen, werden tot voor kort in andere communistische landen scherp veroordeeld, omdat ze niet inzagen, dat sociale verschijnselen slechts met behulp van het dialektisch materialisme konden worden verklaard.

Volgens de Warschause correspondent van Associated Press hebben de Poolse sociologen onlangs een grote overwinning geboekt. Tijdens een conferentie in Praag verdedigden de Polen, onder leiding van de filosoof Schaff, dat het op Westerse manier bedreven sociaal onderzoek grote waarde had bij de opbouw van een communistische maatschappij. Het bieden van weerstand hiertegen, zogenaamd op grond van beginselen, noemden ze dogmatisme. Enkele weken later schreef het partijblad Tribuna Ludu, dat de Poolse ideeën op deze conferentie aanvaard waren boven andere opvattingen.

Begin december bezocht een delegatie van Poolse sociologen, weer onder leiding van Schaff, een conferentie in Moskou, uitgaande van het Filosofisch Instituut, een onderdeel van de Academie van Wetenschappen. Dat was nog nooit voorgekomen. Volgens het weekblad Przeglad Kulturalni bedolf een groot gehoor van sociologen de Polen na elke lezing onder een lawine van vragen. Het blad schreef verder:

„De conferentie in Moskou zal grote invloed hebben op de toekomstige ontwikkeling van de sociologie, niet alleen in Polen, maar ook op de ontwikkeling van de empirische sociologie in andere volksdemocratische landen. De samenwerking met de sociologen in de Sovjet-Unie geeft ons nieuwe mogelijkheden het sociaal onderzoek in andere volksdemocratische landen te beïnvloeden, als het peil van de methodologie en de krachtsinspanning bij ons onderzoek tenminste aanzienlijk wordt verhoogd”. (*New York Herald Tribune*, 27 december 1961)

Gurvitch en de OAS

Op 6 november 1961 ontving Professor Georges Gurvitch de volgende brief: „Monsieur,

Pour la deuxième fois en quelques jours, nous trouvons votre signature au bas d'une adresse concernant les affaires d'Algérie, à côté de celles des Schwartz, des Sartre et autres 121 qui, il y a quelque temps, avec une lâcheté insigne — car ils ne craignaient rien, ou peu de chose, pour eux-mêmes — incitaient les jeunes Français à l'insoumission et à la désertion, au risque de les engager dans les plus dangereuses aventures.

Nous n'admettons pas que VOUS, vous vous mêliez de ces questions: VOUS Français de FRAICHE DATE (1938, si nous sommes bien informés), en réalité, METEQUE, venu du fin fond de la Mer Noire, et par-dessus le marché, JUIF.

JUIF ERRANT qui a traîné sa besace dans tous les pays d'Europe.

FUYARD en Amérique pendant la guerre, au lieu de vous battre et de vous enrôler dans la Résistance comme ont fait la plupart des nôtres, — lâche, toujours lâche.

La discrétion la plus élémentaire, le tact le moins délicat auraient dû vous empêcher d'intervenir dans des questions qui ne sont nullement de votre

compétence, mèteque, Juif et fuyard!!! et ne regardant que les vrais Français; sans compter que, si vous désirez (comme tout le monde) la fin de la guerre d'Algérie, il vaudrait mieux aller le dire aux fellagha qui tuent, égorgent et violent. Mais, pour cela, il faudrait un peu de courage et, triple lâche que vous êtes, vous en êtes incapable.

Vous n'avez pas su VOUS TAIRE: votre impudence effrontée sera châtiée. L'O.A.S. s'en chargera. O.A.S., (Section Paris R.G.)."

L'Express, waaruit we dit schrijven overnemen, tekent hier het volgende bij aan: Professor Gurvitch, geboren in Rusland, heeft de gehele oorlog van 1939—1940 aan het front van de Maginot-linie gevochten. In oktober 1940 door Vichy ontheven van zijn post aan de universiteit van Straatsburg, heeft hij van 1941 tot 1945 gedoceerd aan de universiteiten van Harvard en Columbia in de V.S., waar hij actieve steun gaf aan het vrije Frankrijk. Hij is nu hoogleraar aan de Sorbonne. (*L'Express*, 9 november 1961.)

Van Riel en de kennissociologie

De sociologie wint steeds meer aan bekendheid, zelfs de kennissociologie. Op een verkiezingsbijeenkomst van de V.V.D. sprak Mr. H. van Riel over het verschijnsel, dat nog altijd betrekkelijk weinig kinderen uit arbeidersgezinnen gaan studeren. Als oorzaak daarvoor wilde hij niet de mate van begaafdheid zien, en ook niet uitsluitend de financiële middelen, maar iets anders:

„Het arbeiderskind groeit op in een milieu waar men zeer concreet denkt en spreekt. Dit in tegenstelling tot het gezin van bijvoorbeeld een hoogleraar, waar het kind al op jonge leeftijd geabstraheerd denken bijgebracht wordt. Studeren nu betekent voor een niet gering deel: kunnen abstraheren. Althans zo is het nu. Terecht, maar misschien wel eens te zeer toegespitst op de denkwijzen in de hogere kringen. Het kind uit de 'hogere' milieus heeft bij gelijke begaafdheid toch een schier on-inhaalbare voorsprong op zijn studiegenoot uit het arbeidersmilieu" (*Vrij Nederland* 24 maart 1962.)

Vakjargon

Behavioral Science van juli 1961 (vol. VI, p. 251) brengt een transcriptie van Psalm 23 in modern vakjargon. Men kent het origineel:

De Here is mijn herder, mij ontbreekt niets;
Hij doet mij nederliggen in grazige weiden;
Hij voert mij aan rustige wateren;
Hij verkwikt mijn ziel.

De transcriptie luidt:

The Lord is my external-internal integrative mechanism, I shall not be deprived of gratifications for my viscerogenic hungers or my need-dispositions;
He motivates me to orient myself towards a non-social object with affective significance;
He positions me in a non-decisional situation;
He maximizes my adjustment.

Deze persiflage brengt een andere in herinnering, n.l. George Orwells modernisering van Prediker 9 : 11:

Wederom zag ik onder de zon, dat niet de snelsten de wedloop winnen, noch de sterksten de strijd, noch ook de wijzen het brood, noch ook de schranderen de rijkdom, noch ook de verstandigen de gunst, want tijd en toeval treffen hen allen.

Orwells satire is griezeliger, want realistischer:

Objective consideration of contemporary phenomena compels the conclusion that success or failure in competitive activities exhibits no tendency to be commensurate with innate capacity, but that a considerable element of the unpredictable must invariably be taken into account. (*Politics and the English Language*, 1946).